

Akcija za ljudska prava

Podgorica, 17. maj 2010.

**Gospodin Svetozar Marović,
potpredsjednik Vlade za politički sistem, unutrašnju i spoljnu politiku**

CC: Gospodin Lav Lajović,
savjetnik potpredsjednika Vlade za politički sistem, unutrašnju i spoljnu politiku

Predmet: Prilog Vašoj inicijativi za poboljšanje zakonske zaštite državnih
službenika koji privlačaju korupciju, tzv. „zviždača” (*wistler-blowers*)

Poštovani gospodine Maroviću,

želimo da Vam skrenemo pažnju na po, našem mišljenju, apsolutno neophodna unapređenja zakonske zaštite državnih službenika, posebno onih koji prijavljuju korupciju, i u tom cilju predložimo izmjene i dopune čl. 115, st. 4 i čl. 112 Zakona o državnim službenicima i namještenicima („Sl. list CG“, broj 50/08)

1. Član 115, stav 4 Zakona o državnim službenicima i namještenicima glasi:

„Na odluku Komisije za žalbe povodom žalbe na zaključak o privremenom udaljenju sa radnog mjesta državni službenik odnosno namještenik nema pravo na sudsku zaštitu.”

Ustavnom sudu Crne Gore podnijeli smo inicijativu za ispitivanje ustavnosti ove odredbe koja državnim službenicima, za razliku od ostalih radnika u Crnoj Gori, isključuje pravo na sudsku zaštitu u slučaju suspenzije, suprotno garancijama prava i sloboda iz Ustava Crne Gore (čl. 17, st. 2, čl. 19, čl. 20, čl. 32) i međunarodnih ugovora o ljudskim pravima koji obavezuju Crnu Goru (čl. 6, st. 1, čl. 13 i čl. 14

Evropske konvencije o zaštiti ljudskih prava i osnovnih sloboda¹). Ovu inicijativu Vam dostavljamo u prilogu ovog pisma.

Pored toga što je neustavna, ovakva zakonska odredba djeluje destimulativno na državne službenike i namještenike koji prijavljuju korupciju, što predstavlja još jedan razlog za njenu hitnu izmjenu. Izmjenom ove odredbe bi se pružila dodatna sigurnost državnim službenicima i namještenicima koji bi, bez sada opravdanog straha da će biti udaljeni s radnog mjesta uz nemogućnost sudske zaštite od takvog postupanja, bili osnaženi da prijave slučajeve korupcije.

2. Član 112. Zakona o državnim službenicima i namještenicima glasi:

„Po žalbi protiv odluke o pravima i obavezama iz rada i po osnovu rada državnog službenika odnosno namještenika odlučuje Komisija za žalbe. Žalba se podnosi u roku od osam dana od dana prijema odluke.”

Zakon o državnim službenicima i namještenicima ni u navedenom članu, ni drugde ne propisuje obavezu Komisije za žalbe da meritorno odluči u slučaju kada prvostepeni organ ne postupi po njenim uputstvima datim u rješenju kojim se prvostepena odluka ukida. Ovakav propis može dovesti do apsurdne situacije da Komisija tri puta iz istih razloga ukida istovjetno rješenje prvostepenog organa, koji odbija da postupi po njenim uputstvima. Ovakva apsurdna situacija na žalost nije samo apstraktna mogućnost koja se nikada nije dogodila u praksi Komisije za žalbe Vlade Crne Gore, o čemu svjedoči slučaj najpoznatijeg nezaštićenog “zviždača” u Crnoj Gori, veterinarske inspektorke Mirjane Drašković.²

Ovakav ping-pong efekat, koji predstavlja potpuno nedjelotvornu zaštitu službenika i namještenika, spriječio bi se dodavanjem novog stava članu 112, kojim bi se Komisija obavezala da odluči meritorno u slučaju kada je odluka prvostepenog organa prethodno bila ukinuta iz istih razloga iz kojih bi je ponovo trebalo ponovo ukinuti, odnosno kada je prvostepena odluka prethodno dva puta ukinuta, iz različitih razloga. Slično je

¹ Zakon o ratifikaciji Evropske konvencije za zaštitu ljudskih prava i osnovnih sloboda (*Sl. list Srbije i Crne Gore – međunarodni ugovori*, br. 9/2003).

² Inspektorica Drašković je više od devet mjeseci udaljena s radnog mjesta, s platom umanjenom za 40%, zbog obavještavanja javnosti o realnoj opasnosti po zdravlje građana i prijavljivanja pretpostavljenih za korupciju. Nakon što je gospođa Drašković 11. juna 2009. podnijela krivičnu prijavu protiv glavne veterinarske inspektorke, direktora Veterinarske uprave i ministra poljoprivrede Simovića Specijalnom tužiocu, a 20. jula 2009. godine, u novinskom članku „Domaća piletina i dalje stiže iz Brazila”, objavila da je podnijela krivičnu prijavu kako bi spriječila aktivnost koju je smatrala nezakonitom i opasnom po zdravlje stanovništva, direktor Veterinarske uprave je protiv nje pokrenuo disciplinski postupak, udaljio je s radnog mjesta, uz drastično smanjenje plate. Naknadno, direktor Veterinarske uprave donio je rješenje o otkazu gospođi Drašković, koje je Komisija za žalbe Vlade Crne Gore nedavno ukinula treći put (!) u periodu od devet mjeseci i ponovo iz istih razloga naložila donošenje novog rješenja U prilogu Vam dostavljamo tri rješenja direktora Veterinarske uprave, kao i rješenja Komisije za žalbe kojima se pomenuta rješenja direktora Veterinarske uprave ukidaju.

predviđeno članom 375, st. 3 Zakona o parničnom postupku, koji obavezuje drugostepeni sud da meritorno odluči u slučaju kada je presuda već dva puta ukinuta.³

Obavezivanjem Komisije da meritorno odluči u kratkim rokovima spriječila bi se situacija da službenik i deset mjeseci, kao što je to slučaj s gospođom Drašković, očekuje da bude vraćen na posao jer je udaljen protivno zakonu.

3. Takođe smatramo korisnim da se formulacija čl. 54 Zakona o državnim službenicima i namještenicima, koji predviđa zaštitu državnih službenika koji prijavljuju sumnju na korupciju, proširi tako da obuhvati prijavu, pored „krivičnog djela koje ima obilježje korupcije“ i krivičnog djela zloupotrebe službenog položaja.

Imajući u vidu da se Komisija za žalbe u svojim ukidnim rješenjima u slučaju Mirjane Drašković nije pozivala na navedeni član 54 Zakona o državnim službenicima i namještenicima, iako smatramo da taj slučaj predstavlja školski primjer „zviždača“ koji nije naišao na zaštitu od „ograničavanja prava utvrđenih ovim zakonom“, kako je predviđeno čl. 54, st. 2, navedeni član bi vjerovatno trebalo i dalje precizirati i pojasniti, na osnovu konsultacija sa članovima Komisije za žalbe, kako bi oni i drugi nadležni državni organi propisanu zaštitu „zviždača“ efikasnije primjenjivali u praksi.

Navedene izmjene i dopune Zakona o državnim službenicima i namještenicima smatramo apsolutno neophodnim, ali ne isključujemo mogućnost da su i druge izmjene i dopune ovog i drugih zakona takođe neophodne i poželjne za odgovarajuće djelotvornu zaštitu profesionalaca koji savjesno prijavljuju korupciju i druge zloupotrebe u službi.

S poštovanjem,

Tea Gorjanc Prelević,
Izvršna direktorka Akcije za ljudska prava

U prilogu dostavljamo:

1. Inicijativu za ocjenu ustavnosti člana 115, stav 4 Zakona o državnim službenicima i namještenicima, podnijetu Ustavnom sudu 17. maja 2010. godine;

³ Zakon o parničnom postupku, čl. 375, st. 3:
“Drugostepeni sud će zakazati raspravu i u slučaju kada je već prvostepena presuda dva puta ukinuta i kada u sjednici vijeća ocjeni da se presuda protiv koje je izjavljena žalba zasniva na bitnim povredama odredaba parničnog postupka ili na pogrešno ili nepotpuno utvrđenom činjeničnom stanju.”

2. Rješenje direktora Veterinarske uprave, predmet br. 323/09-0201-2070, od 17.09.2009;
3. Rješenje Komisije za žalbe Vlade Crne Gore, predmet br.165/8, od 14.11.2009;
4. Rješenje direktora Veterinarske uprave, predmet br. 323/09-0201-3030, od 17.12.2009;
5. Rješenje Komisije za žalbe Vlade Crne Gore, predmet br. 323/-10-0201-3030/4, od 08.02.2010;
6. Rješenje direktora Veterinarske uprave, predmet br. 323/-0201-367/3, 03.03.2010;
7. Rješenje Komisije za žalbe Vlade Crne Gore, predmet br. 165/16-09, od 28.04.2010.